

Мальована В.В.

студентка,

Київський університет імені Бориса Грінченка

**КНИЖКОВА І СТАНКОВА ГРАФІКА ХХ СТОЛІТТЯ:
АКТУАЛІЗАЦІЯ ТЕМИ СЕЛА
В ТВОРЧОСТІ ВІДОМИХ МАЙСТРІВ**

В наш час ми стикаємося з тим, що село перестає цікавити людей. В наслідок асиміляції сільського населення з міським та втрати ним самобутності, тема села, особливо на теренах України, поступово втрачає свою актуальність серед митців. Проте, у ХХ столітті художники-графіки активно звертались до зазначеної тематики.

Наприкінці 1980-х років внаслідок загального національно-духовного піднесення в Україні посилилося зацікавлення українською культурною спадщиною, яке проявилось у ряді наукових і публіцистичних праць. Багато забутих і невідомих українських мистецьких імен було повернено на Батьківщину. Вагоме місце у цих дослідженнях займають напрацювання мистецтвознавців, зокрема, О. Федорука, О. Голубця, О. Волинської, Р. Яціва, С. Черепанової, Н. Асеевою, Г. Касьяновим.

Тема села була важливою складовою творчості бойчуків. Один з улюблених мотивів Софії Налепінської-Бойчук (1884–1937) – сільськогосподарська праця. Ілюстрація до повісті Степана Васильченка «Олив'яний перстень» у техніці ксилографії (1930), з переважанням стилізованих форм, композиційно наповнена динамікою. Робота виразно передає ідею ушлявлення краси праці, душевної доброти, безкорисливості. Прослідковується думка автора про те, що тільки в праці, гармонії з природою, оточуючим світом людина стає красивою, душевно багатою, здатною до міцної дружби, палкого кохання.

У 50–70-х роках ХХ ст. тематика графічних творів українських митців ускладнюється, художники звертаються до різноманітних сюжетів, працюють в різних жанрах. Тема рідної землі є провідною в творчості художника Сергія Кукурузи (1906–1979). Рідному краю присвячені серії гравюр «Село Подільське», «Поділля», «З літопису району». На основі українських вражень виконано серія гравюр «Кельменці» (образи сучасного села) [3]. На жаль, більшість робіт художника були втрачені. В тих небагатьох, де зображено безкраї простори, ми можемо спостерігати досить цікаву гармонію між темною та світлою плямами що поєднуються штрихом. Роботи досить

гармонійно наповнені повітрям, не перевантажені, незважаючи на досить об'ємні стилізовані форми.

В творчості народного художника України Миколи Попова (1927–2010) «Українська ніч» можемо відчуті той особливий настрій, що виходить за межі звичної ліричності і хвилює душу пластикою форми та загадковістю прихованої філософської думки, перегукуючись з літературними та пісненими образами української національної культури.

Станкова графіка протягом десятиліть набуває небувалого розквіту завдяки активному діалогу з плінним життям. У 1980–90-х роках мистецтво графіки поширюється на різні сфери існування, реалізує себе в багатьох формах: станковій авторській та естампній графіці. Ці форми творчості було осмислено як художньо самодостатні, твори активно експонувалися на мистецьких виставках в Україні та за кордоном. Ліногравюра заслуженого художника України Зеновія Флінти (1935–1988) «Село» має свій особливий характер. Художник намагався зобразити не тільки безкраї простори, а й передати всю атмосферу сільського життя, зі всією її доброзичливістю: маленьку дівчинку, яка пасе гусей біля казкових хатинок, самотнього лелеку на даху будинка.

Автори намагаються розглянути найбільш суттєві проблеми графіки – ідейно-змістовий рівень, тенденції поліпшення художньої мови, трансформацію стилів, співвідношення образних і формальних засобів, поширення графічних технік. Спільним є прагнення майстрів графіки відкрити нові можливості художньо-образних рішень через опанування засобів візуальної виразності, притаманних для нових мистецьких течій і залучення національних традицій, взірців мистецтва архаїки, тощо [4, с. 2].

У період 1990–2000-х років створюється нове середовище, в якому розпад ідеології та нова хвиля розвитку мистецтва активізували пошук експериментальних форм вияву українського мистецтва. Опрацьовуючи матеріали, бачимо, що культурно-мистецька спадщина формує пласт із характерним постмодерним спрямуванням.

Тема села в графіці першої половини ХХ століття займає важливе місце, відбувались пошуки нових художньо-образних особливостей. Натомість середина та кінець ХХ сторіччя характеризується прагненням майстрів графіки до утворення динамічних дійових образів, сповнених активних лаконічних і елементарних композиційних та формоутворюючих елементів. Графіка 1980-90-х років являє собою цілісне, принципово нове явище в історії українського мистецтва, розвиток якого зумовлений активним національно-культурним рухом. Художників надихала віра в соціально-етичну, дієву місію мистецтва.

Список використаних джерел:

1. Лагутенко О.А. Українська графіка першої третини ХХ століття: загальноєвропейські тенденції та національні особливості розвитку. URL: <http://www.disslib.org/ukrayinska-hrafika-pershoyi-tretyny-khkh-stolittja-zahalnoevropejski-tendentsiyi-ta.html>
2. Кого треба знати з українських графіків. URL: <https://chytomo.com/koho-treba-znaty-z-ukrainskykh-hrafikov/>
3. Бренюк А. Видові і сюжетно-тематичні особливості творчості художників С. Кукурузи, Д. Брика та З. Гайха. URL: <http://dspu.edu.ua/hsci/wp-content/uploads/2017/11/015-15.pdf>
4. Трохим Л. «Львівська станкова графіка 1970-1990 рр.: Культурно-мистецькі взаємозв'язки з центральноєвропейськими творчими осередками». URL: <https://nz.lviv.ua/archiv/2017-5/23.pdf>

Хмилюк Т.В.

здобувач,

Науковий керівник: Щігова С.А.

кандидат музикознавства, доцент,

Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки

ХОРОВА ДУХОВНА МУЗИКА ЯК ГОЛОВНИЙ ВЕКТОР ТВОРЧИХ СПРЯМУВАНЬ ОЛЕГА ПОЛЬОВОГО

Олег Польовий входить до плеяди українських митців, вплив яких відчувається не тільки в Україні, а й за її межами. Музична мова композитора є традиційною, яскраво мелодичною, доступною для слухачів, *«цікав(о) як для любителів, не спокушених складною мовою сучасної музики, так і для професійної композиторської еліти»* [1, с. 196]. Підтвердженням цьому є аншлаги на концертах, майстер-класах-імпровазіях, що власне проводяться композитором для дітей, адже вони є цікавими і для професіоналів, і для аматорів. Родзинкою імпровазіяцій Олега Польового є виконання творів в стилістиці композиторів різних епох; схоже ми можемо прослідкувати у творчості нашого сучасника М. Казініка.

Починаючи з 1994 року, О. Польовий як композитор активно працює в різних жанрах – пісенному, фортепіанному, вокально-хоровому, камерному. Представник одеської композиторської школи, він в своїй творчості генерує різноманіття жанрів (близько 210 пісень, велика кількість прелюдій, п'єс, фортепіанних циклів, творів для духового та